

De Vlaamsche Toponymie in 1929

door H. J. VAN DE WIJER,

Professor aan de Universiteit te Leuven.

De belangstelling voor de toponymie, die in de laatste jaren steeds met den dag is aangegroeid, is heel zeker ook in den loop van dit jaar niet verflauwd. Als vak van de wetenschap heeft de plaatsnaamkunde te onzent haar plaats definitief veroverd en meteen is het inzicht doorgedrongen van de hoogdringendheid met vereende krachten de handen aan het werk te slaan. Dat het dilettantisme nog niet heelemaal heeft uitgediend, zal wel niemand verwonderen, maar ook in dit opzicht valt aanzienlijke vooruitgang waar te nemen, zoodat ook aan bescheiden werk op toponymisch gebied niet langer de verdiende waardeering onthouden wordt (1).

Overigens werd ook dit jaar met vaste hand voortgebouwd op reeds vroeger vastgestelde, wel omlijnde grondslagen.

Na een driejarige werkzaamheid mag de (thans Koninklijke) Commissie voor Toponymie en Dialectologie stellig zonder valsche aanmatiging van zich zelf het getuigenis

(1) Zie L. J. M. PHILIPPEN. *Oudh. K.* XX (1929), 134-35.

afleggen, dat zij de jonge wetenschap met harten arbeid heeft gediend.

En al is het derde deel der *Handelingen* (1929) wellicht minder rijk aan bijdragen, die rechtstreeks in verband staan met de Vlaamsche plaatsnaamkunde, toch blijft het voor onze toponymisten een even onmisbaar hulpmiddel als zijn voorgangers (1).

Naast het traditioneele overzicht van de Vlaamsche toponymie in 1928, schenkt het ons in de eerste plaats een (beide afdelingen evenzeer aanbelangende) Fransche bijdrage van den voorzitter Dr. J. CUVELIER (*Matériaux toponymiques aux archives de l'État*), die den jongen toponymist rondleidt in de verschillende archieffondsen van het land, waar hij minder gemakkelijk dan de geschoolde historicus zijn weg weet te vinden.

Na de studie van K. DE FLOU over hetzelfde onderwerp (*Over bronnen voor Toponymie, Alg. Bibliographie Nr. 5*), ligt thans het ruime arbeidsveld ter ontginning open: niet minder dan DE FLOU heeft rijksarchivaris-generaal CUVELIER een onbetwistbaar recht op aller dankbare waardeering.

In de bijdrage van Prof. J. VERCOULLIE (De spelling der Vlaamsche plaatsnamen), waardoor in de Vlaamsche afdeling het offensief ingezet werd ten gunste van de moderniseering der plaatsnamenspelling, wordt anderzijds op de meest afdoende wijze aangetoond dat eigennamen en plaatsnamen, als gewone woorden van de taal, ook aan dezelfde taalkundige wetten en aan dezelfde spraak-kunstige behandeling onderworpen zijn en dus ook geen

(1) Over de *Handelingen* verschenen intusschen nog de volgende recensies:

DAM, J. VAN. *Tijds. v. Geschiedenis* XLIV (1929), 74-75.

LOEY, A. VAN. *Rev. Phil.* VIII (1929), 320-22.

X. *Bull. Institut Lux.* V (1929), 14.

aanspraak kunnen maken op een verschillende spelling. Ik meen niet, dat na dit gezaghebbend woord de liefhebbers der « mooie », archaïstische spelling nog veel kans hebben om het pleit bij het intellectueele publiek te winnen.

In een andere bijdrage van deze Handelingen (zie bl. 93 vgl.) wordt uitvoerig bericht over de wijze, waarop dit alleszins netelige vraagstuk in den schoot der Vlaamsche afdeeling tot het neerleggen van definitieve besluiten mocht leiden, die in den loop van 1929 reeds een ten minste officieuse erkenning genoten, en thans (Juli 1930) wellicht een definitieve en officieele bekrachtiging te gemoet gaan (1).

Onder de bijdragen van de leden der Waalsche afdeeling vermelden wij deze van J. BASTIN (*La carte des territoires d'Eupen-Malmédy*), waarin verslag uitgebracht wordt over het onderzoek door de Waalsche afdeeling ingesteld, met het oog op het opmaken van de definitieve kaart van Eupen-Malmédy en over de onbetrouwbaarheid van de officieele kaartén heel wat te denken wordt gegeven; de voortzetting van het artikel van J. FELLER (*Les noms de personne contenus dans les noms de lieu*), dat ook door de Vlamingen met groote vrucht zal geraadpleegd worden wegens de buitengewoon talrijke persoonsbenamingen van Germaanschen oorsprong in de Waalsche toponymie en, ten slotte, de zeer belangrijke studie van A. VINCENT (*Les rapports des noms de cours d'eau et des noms de lieux*), die al wordt vooral het Romaansch taalgebied op het oog genomen, toch talrijke Germaansche plaatsnamen bespreekt en van methodologisch standpunt uit ook voor ons van het grootste belang is.

Dat ook in den loop van dit jaar een verder deel van het

(1) Zie ook *K. V. A., V. en M.* 1929, bl. 549-59.

Woordenboek van K. DE FLOU (IX, La-Malevaut) van de pers is gekomen moet ons, die den onvermoeibaren schrijver van nabij kennen, niet verwonderen. Wij zijn overtuigd dat de heilwensen, die hem einde 1928 door zijn talrijke bewonderaars werden aangeboden, in vervulling zullen gaan en dat binnen afzienbaren tijd het Woordenboek der Toponymie zal worden voleindigd (1).

Ook de belangstelling van de historische tijdschriften (2) voor de toponymie blijft onverzwakt : de publicatie van historisch materiaal ten gerieve van de toponymisten in de *Bijdragen* (zie Nrs. 33, 34, 36) wordt niet alleen voortgezet, maar tevens werd de beproefde veteraan van de Vlaamsche plaatsnaamkunde, H. POTTMEYER, door de redactie in de gelegenheid gesteld zijn merkwaardige bevindingen over Ingwaeoonsch taalgoed in en rond Antwerpen in dit tijdschrift te publiceeren (3).

Ten slotte wenschen wij nog de aandacht te vestigen

(1) Intusschen is ook Deel X (Malevaut-Moulin de Winhem) van de pers gekomen.

(2) Ook de dagbladen doen mee ! Ik vermeld vooral een reeks artikels van V. STEURS met veel materiaal, maar ook met heel wat fantasie :

Eenige wenken over den plaatsnaam « Waver ». *Standaard* 17-2-1929.

Een woord over de « ter »- benamingen. *Ibid.* 13-5-29.

De oevens, uffels, ussels, eussels, eissels, enz. *Ibid.* 21-5-29.

Het bestanddeel « hond-, hons-, huns- ». *Ibid.* 16-6-29.

Het cam- en cammerbestanddeel. *Ibid.* 29-7-29.

De rol van den wilg in de toponymie. *Ibid.* 12-8-29.

De scheut van den wilgenboom. *Ibid.* 19-8-29.

(3) H. POTTMEYER, vroeger beambte bij de Stadsbibliotheek te Antwerpen, stond destijds zijn toponymisch materiaal af aan H. JELLINGHAUS voor de 3de uitgave van E. FÖRSTEMANN's *Alt-deutsches Namenbuch, II* (Ortsnamen).

Wij koesterden de hoop, dat de heer POTTMEYER, die sedert enkelen tijd in Münster i. W. verbleef, weldra de hand zou kunnen slaan aan het samenstellen van een Oudvlaamsch Namenboek, waarvoor hij reeds over zeer aanzienlijk materiaal beschikte. De dood heeft er anders over beschikt : H. POTTMEYER overleed den 25 Februari 1930 aan een plotselinge hartverlamming.

op een feit, dat een welsprekend getuigenis aflegt van de warme belangstelling, die de toponymie op dit oogenblik bij ons geniet.

Op de prijsvraag in het jaar 1927 gesteld door de Kon. Vla. Academie (Studie over de plaatsnamen in een Vlaamsche gemeente of een groep Vlaamsche gemeenten), kwamen in December 1928 niet minder dan zes antwoorden in; en al kon uit den aard der zaak maar een antwoord bekroond worden, nl. de Toponymische studie over de gemeenten Elsene en Ukkel (Dr. A. VAN LOEY, Brussel), die om haar uitstekende verdiensten den prijs behaalde, dan moet het ons allen toch zeer verblijden dat volgens den eersten verslaggever, Prof. J. MANSION, ook vier andere verhandelingen: Haren-Bommershoven (Dr. C. DIGNEFFE), Lubbeek (Dr. L. ULENS), Merchtem (A. SACRÉ) en Varse-nare (J. POLLET) voor bekroning in aanmerking kwamen en dat de derde verslaggever, Dr. K. DE FLOU, zijn spijt uitdrukte niet al die werken voor den druk te zien bestemmen (1).

Wat de werking betreft van de *Vla. Top. Vereeniging*, hadden wij gelegenheid onlangs breedvoerig verslag uit te brengen over wat hier in den loop van vijf jaar werd bereikt (2).

Na het verschijnen van de « Bibliographie » (= *NOM. GEO. FLA. STUDIËN*, I), kon al gauw de hand gelegd worden aan de uitgave der « Inleiding tot de studie der Vlaamsche plaatsnamen » (*STUDIËN*, II, 1), waarvoor van eerst af aan zeer bevoegde medewerking werd toegezegd (3).

(1) Zie Prijsvragen voor 1929. Verslagen der keurraden. *K. V. A., V. en M.* 1929, bl. 305-14; zie ook bl. 400 en 451.

(2) Zie *Nom. Geo. Fla. Stud.* II, I. Over de Vla. Top. Vereeniging, bl. 121-54.

(3) De Inleiding bevat de volgende bijdragen: J. MANSION — Over methode; K. DE FLOU — Over bronnen voor toponymie; A. CARNOY — De taal der plaatsnamen; H. J. VAN DE WIJER — Bibliographie; Over de Vla. Top. Vereeniging.

Ook aan twee volgende stukken werd op dit oogenblik reeds de hand gelegd, al kunnen toch sommige, zeer ongeduldige leden nog niet onmiddellijk worden bevredigd.

Binnen zeer korten tijd komt daarbij onze eerste monographie van de pers en we hopen wel, dat ook deze serie onafgebroken zal worden voortgezet : ongelukkig genoeg zijn de financieele moeilijkheden hier maar al te dikwijls van prohibitieven aard.

Toch stelden gunstige omstandigheden van anderen aard ons in staat een nieuwe toponymische reeks : *TOPONYMICA, BIJDRAGEN EN BOUWSTOFFEN* in te leiden met de lijst der modern gespelde Vlaamsche gemeentenamen, door de Vlaamsche afdeeling van de Commissie in het afgelopen jaar opgemaakt.

* * *

In Noord-Nederland kon, ten gevolge van onvoorziene omstandigheden, het VII^{de} deel der *NOMINA GEOGRAPHICA NEERLANDICA* in den loop van 1929 niet verschijnen, zooals in uitzicht werd gesteld, tot groote ontgoocheling van de redactie, die stellig had gehoopt elk jaar een nieuw deel te kunnen uitgeven (1).

Over bijdragen, die links en rechts in tijdschriften werden gepubliceerd, mag binnen kort een nieuw overzicht verwacht worden van de hand van Dr. M. SCHÖNFELD.

Wat het vraagstuk der spelling van de plaatsnamen in

(1) Dit VII^{de} deel is pas van de pers gekomen. Wij wijzen o. a. op de volgende bijdragen, die ook voor Zuid-Nederland van aanzienlijk belang zijn :

H. J. MOERMAN — Oostnederlandsche plaatsnamen (met een kaart).

P. VINC. VAN WIJK — Over enkele Sint- en Marianamen.

J. W. MULLER — Vogel(en)zang.

B. H. SPIJKERBOER — Het eerste lid der *drecht*-namen.

Zie over het VI^{de} deel de recensie van TH. BAADER in *Zs. f. Onf.* V (1929), 257-58.

Noord-Nederland betreft, blijkt het wel, dat wij ons destijds eenigszins te gunstig hebben uitgelaten (1). Wij vernemen thans dat de interdepartementale Commissie, die op volstrekt belangelooze wijze haar werk ook voor de andere geographische namen (niet « bewoonde oorden ») wilde voortzetten, hierin door de Regeering volstrekt niet werd aangemoedigd en ook de verklaring van den Minister van Openbaar Onderwijs (zie verslag der vergadering van de Tweede Kamer op 11 en 12-XII-1929) laat voor de naaste toekomst weinig goeds verhop en.

Moge, zooals in 1864 bij het invoeren van de DE VRIES en TE WINKEL-spelling, ook hier het Zuiden het goede voorbeeld geven !

In Fransch-Vlaanderen wordt de toponymische « Enquête » normaal voortgezet : voor het eerst ingericht in 1925, genoten ook in het jaar 1929 de « Concours de langue et de littérature flamandes » grooten bijval (2), zoodat de Fransch-Vlamingen op het toponymisch arbeidsveld hun man wel schijnen te zullen staan. Ook aan samenwerking met Vlaanderen werd reeds gedacht, wat de uitzichten nog aanzienlijk gunstiger maakt (3).

---

(1) Zie K. V. A., *V. en M.* 1929, bl. 558-59.

(2) Zie R. DESPICHT — Rapport sur les concours de langue et littérature flamandes. *Lion de Flandre* I (1929), 13-20.

(3) Bij K. DE FLOU — Taalverschuiving. *Biek.* XXXV (1929), 335-60 vinden wij zeer interessante voorbeelden van vervorming van Germaansche plaatsnamen in Noord-Frankrijk.

Over Fransch-Vlaanderen zelf moge men naslaan E. GIJSELINCK — Een ongekend Vlaanderen. *Toerisme* VIII (1929), 314-15.

LIJST VAN BRONNEN EN VERKORTINGEN.

Voor het Bibliographisch Overzicht van dit jaar werd, zooals vroeger, de loopende jaargang geraadpleegd van de destijds opgegeven tijdschriften.

Voorts dienen nog vermeld te worden :

K. Diest — Jaarboek aangeboden door den Diesterschen Kunstkring. Diest, I ; 1928/29.

Lion Fla. — Le Lion de Flandre. Revue régionaliste de la Flandre française, organe de l'Union des cercles flamands. Bailleul, I ; 1929.

Voortzetting van : Le Beffroi des Flandres.

Taalgr. — De Taalgrens, orgaan van de vereeniging « Taalgrens, wakker ». Ronse, I ; 1929.

Bibliographisch Overzicht 1929 (1).

AFD. I. — ALGEMEENE BIJDAGEN.

- 1 [3a]. CARNOY, A. — Origine des noms de lieux des environs de Bruxelles.

Rec. SMETS J. *Toerisme* VIII (1929), 281.

- 2 [4a]. CUVELIER, J. — Matériaux toponymiques aux archives de l'État. *Com. Top.* III (1929), 29-53.

Even onmisbaar als de bekende bijdrage van K. DE FLOU over toponymische bronnen, vooral voor jonge philologen.

- 3 [36b]. MANSION, J. (2), FLOU, K. DE, CARNOY, A. en WIJER, H. J. VAN DE. — Inleiding tot de studie van de Vlaamsche plaatsnamen, I. (= *Nom. Geo. Fla. Stud.* II, 1), *Brussel*, 1929.

Rec. GESSLER, J. *Leuv. Bijdr. Bijbl.* XXI (1929), 78-80.

PRIMS, F. *Bijdr.* XX (1929), 267-68.

LOEY, A. VAN. *Rev. Phil.* VIII (1929), 1247-50.

(1) Ook in dit Bibliographisch Overzicht wordt de schikking behouden, welke in de algemeene Bibliographie werd toegepast. Elke bijdrage heeft dus, naast het gewone volgnummer, een tweede nummer, dat hare plaats aanwijst in de algemeene rangschikking. Door nummers in vette cijfers wordt verwezen naar werken of artikels, waarvan een verder deel is verschenen of waarover intusschen een recensie geschreven werd.

(2) Wij vermelden nog van denzelfden schrijver :

Scandinavische naamkunde. *Leuv. Bijdr. Bijbl.* XXI (1929), 1-6.

Bespreking van een tweede reeks toponymische bijdragen door J. SAHLGREN en vooral van M. OLSEN's Farms and fanes in ancient Norway.

Over eene bespreking door denzelfden schrijver van twee andere bijdragen van J. SAHLGREN, zie TH. DE RONDE. *Pag. Bibl.* IV (1929), 1279-81.

Tevens meenen wij de aandacht te mogen vestigen op een studie door R. MULLIE — Aanteekeningen over de geschiedenis van den stedenbouw in de zuidelijke Nederlanden. *Toerisme* VIII (1929), 494-99 ; 515-20 ; 542-46 ; 559-65.

Met heel wat interessante grondplannen van Vlaamsche gemeenten.

- 4 [39a]. PHILIPPEN, L. J. M. — Zending en werking der genootschappen voor plaatselijke oudheidkunde en geschiedenis. *Oudh. K.* XX (1929), 129-49.

Als tweede arbeidsveld voor deze genootschappen wordt vooral de toponymie aanbevolen (bl. 134-35).

- 5 [46a]. VINCENT, A. — L'origine des noms de lieux.

Rec. GESSLER, J. *Louv. Bijdr. Bijbl.* XX (1928), 76-77. Zie ook *Pag. Bibl.* IV (1929), 1299.

- 6 [54o]. WIJER, H. J. VAN DE. — Bibliographie van de Vlaamsche plaatsnaamkunde.

Rec. GESSLER, J. *Louv. Bijdr. Bijbl.* XX (1928), 73-76

MULLER, J. W. *Mus.* XXXVI (1928/29), 207-09.

POTTMEYER, H. *Zs. f. Onf.* V (1929), 183-86.

P[RIMS], F. *Bijdr.* XX (1929), 47.

ROBIJNS, O. *Limb.* X (1928/29), 143-44.

SMETS, J. *Toerisme* VIII (1929), 66.

X. *Lion Fla.* I (1929), 28-30.

X. *Brab. Folkl.* VIII (1928), 124.

- 7 [54p]. — De Vlaamsche Toponymie in 1928. *Com. Top.* III (1929), 183-202 (1).

(1) Onder de Waalsche bijdragen worde gewezen op :

BASTIN, J. — La carte des territoires d'Eupen-Malmédy. *Com. Top.* III (1929), 21-27.

FELLER, J. — Les noms de personne contenus dans les noms de lieu (suite). *Ibid.* 55-85.

Zie LINDEMANS, J. *Pag. Bibl.* IV (1929), 1261-62. (In hetzelfde tijdschrift IV (1929), 1261, 1263 bespreking door J. LINDEMANS. van het artikel van J. FELLER over de spelling der plaatsnamen in *Com. Top.* II (1928), 211-23).

VINCENT, A. — Les rapports des noms de cours d'eau et des noms de lieux. Transport, dérivation, composition, détermination. *Com. Top.* III (1929), 85-153.

Wij verwijzen voorts nog naar de recensie door KASPERS, W. in *Zs. f. Onf.* V (1929), 259-260 van de bijdrage van J. VANNÉRUS over de Luxemburgsche plaatsnamen op -ing of -ingen (*Com. Top.* II (1928), 225-63) en naar het artikel van P. MARCHOT — Sur le repeuplement de l'Eburonie. *Zs. f. rom. Phil.* XLVIII (1928), 651-56 (o. a. over Glons (Glaaien), Elderen, Othée (Elch), Oreye (Oerle), besproken door J. HAUST in *Com. Top.* III (1929), 160-61.

8 [54q]. — Twee jaar Vlaamsche Toponymie (1928-1929).
Vla. Top. Ver., Med. V (1929), 25-36 (1).

---

(1) Intusschen verschenen nog in *Leuv. Bijdr.* XX (1928), 48-59 een paar artikels, die reeds vroeger in de *Mededeelingen* van de V. T. V. werden opgenomen, nl. :
Ons toponymisch onderzoek. A. Nog moderne bronnen. *Vla. Top. Ver., Med.* 1926, 17-22 (ontbrekend in de algemeene Bibliographie tusschen Nrs. 54-55). B. Laatste moderne bronnen (*Bibl.* 1927, Nr. 10 [54 f]).
Zie ook TH. DE RONDE in *Pag. Bibl.* IV (1929), 1263.

AFD. II. — BIZONDERE VRAAGSTUKKEN.

C. — Varia.

- 9 [88a]. B., CL. — (Jodenstraten te Bost, Kuntich en Neerheilissem). *Brab. Folk.* IX (1929/30), 81.
- 10 [108a]. CEYSSENS, J. — L'ancien vocable hon.
 Rec. ROBIJNS, O. *Limb.* X (1928/29), 204.
 Over DYCK, A. VAN. — Id. Zie LAVOYE, M. *Pag. Bibl.* IV (1929), 1263.
- 11 [108b]. — *On et en* comme second membre de noms de lieux sur la frontière linguistique et dans le Limbourg. *O. K. Hass.* V (1929), 64-88.
 Sluit aan bij de vorige bijdrage : het oude *on* (suffix voor waternamen) zou in het Waalsch als *on* bewaard zijn gebleven en in een groot aantal Vlaamsche plaatsnamen als *en* voorkomen !
- 12 [152e]. CLAES, W. H. — De riviernamenstammen swal, zon (son), maal (mel). *Limb.* X (1928/29), 177-80.
 Reeks riviernamen waarin de vermelde stammen (« raadsels uit de grijze oudheid ») worden aangetroffen.
- 13 [162e]. DASSONVILLE, A. — Hondeghem. *Biek.* XXXV (1929), 8-9.
 Hundo en Hundilo in plaats- en persoonsnamen.
- 14 [162f]. — Eeekhout-Kinoo (= Quesnoy). *Biek.* XXXV (1929), 74-75.
 Over Vlaamsche en Romaansche geslachts- en plaatsnamen met *eik* en mlat. *casnus*.
- 15 [162g]. — Toponymie. *Biek.* XXXV (1929), 194-96.
 Etymologische verklaring van Apouder-, Appelterre, Appeltruit en Triest.

16 [173b]. FLOU, K. DE. — Familienamen uitgaande op -man.

Zie ALLOSSERY, P. *Pag. Bibl. IV* (1929), 1351, 1353.

17 [221a]. SACRÉ, M. — Het woord kal of kalle in plaatsnamen.

Zie BAERE, C. DE. *Pag. Bibl. IV* (1929), 1301 (1).

---

(1) Wegens het nauwe verband van familienamen met plaatsnamen wordt hier ook vermeld :

WEGHE, J. VAN DEN. — Iets over geslachtsnaamkunde. *Pag. Bibl. IV* (1929), 1500-01.

Over Brabantsche geslachtsnamen in de 15de en 16de eeuw : waar de familienaam in zijn gewonen vorm aan mannen wordt toegekend, wordt voor de vrouwen de genitiefvorm gebruikt (*Jan Borreman* : *Anna Borremans*).

AFD. III. — ANTWERPEN en BRABANT.

A. — Generalia.

- 18 [286a]. CORNELISSEN, J. — Kempische spotnamen. *Oudh. K.* XVIII (1927), 46 vgl. ; XIX (1928), 1-6, 96-102.

Spotnamen der Kempische gemeenten met dialectische uitspraak van de plaatsbenaming en andere wetenswaardigheden.

- 19 [299a]. LINDEMANS, J. — Brabantsche plaatsnamen (Vervolg). *E. S.-Br.* XI (1928/29), 311-16 ; XII (1929/30), 43-46, 61-64, 124-27.

Voortzetting van de bijdrage vermeld in *Bibl.* 1928, Nr. 26. Zie ook BAERE, C. DE. *Pag. Bibl.* IV (1929), 1301.

- 20 [303a]. POTTMEYER, H. — Ingwaeoonsch taalgoed in en rond Antwerpen. *Bijdr.* XX (1929), 149-96.

Wijst, aan de hand van een aantal oude plaatsnamen binnen de aloude Vrijheid van Antwerpen en in den omtrek er van (o. a. Anderpus = Antwerpen, Syricstrate en Everdeistrate, Kraaiwijk, Eijendijk, Kipdorp en Klapdorp, Chanelaus, Gipenghem-Yepeghem, de hem-namen, Koestelle, de namen op -esse, de namen op -drecht, de namen op -muiden en Zinkval), op het on-Frankisch taalgoed in de toponymie van deze streek.

- 21 [309a]. STEURS, V. — De tocht der Franken langs onze gewesten op grond der toponymie. *O. K. Mech.* XXXIV (1929), 65-86.

De sali-benamingen samentreffende met de inga-heim-benamingen in dezelfde streken (Antwerpen en Brabant) of langsheen dezelfde banen en wegen, laten toe de richting aan te geven, welke de Franken op hun tocht langs onze gewesten gevolgd hebben. Deze optocht wordt nagegaan bij het gros van het leger, bij den westelijken en bij den oostelijken vleugel !

B. — Afzonderlijke steden of dorpen.

1. — ANTWERPEN.

22 [335e]. PRIMS, F. — Antwerpiensia 1929. 3de Reeks. *Antwerpen*, 1930.

Zie vooral Nrs. 1. De Lange Elst ; 4. De Joden in de Zilver-smidstraat ; 44. De Beddenstraat ; 45. Het Bisschoppenhof te Beerschot ; 46. De zeven handen van onze Vrijheid ; 47. De verbreding der Hesperstraat ; 48. « De Spiegel » op de Oude Beurs ; 49. De gronden van Waerlooshof ; 50. De geschiedenis van de Warande.

3. — BRUSSEL.

23 [381a]. HEGENSCHIEDT, A. — Le site de l'agglomération et de la banlieue bruxelloise. *Géo. Brux.* LIII (1929), 78-100.

Bevat ook interessante bijzonderheden voor den toponymist.

4. — DIEST.

24 [386a]. DEGELING, G. — Versterking van de stad Diest. *K. Diest* I (1928/29), 31-36.

Met opsomming der stadspoorten en torens.

25 [386b]. PAYOT, N. — Ongerijmdheden ! *K. Diest*. I (1928/29), 48-49.

Over het onberedeneerd vervormen en vertalen der Vlaamsche straatnamen te Diest en elders.

6. — LEUVEN.

26 [391a]. BERGE, J. VANDEN. — De Jezusboom te Leuven. *Brab. Folk.* VIII (1928), 115.

- 27 [391b]. — Plaatsnamen te Leuven, zooals zij door het volk verklaard worden. *Ibid.* 120.
- 28 [393a]. CHARLIER, G. — De Donderput te Leuven. *Ibid.* 120.

7. — TIENEN.

- 29 [400c]. RIDDER, F. DE. — Historiek der straten en openbare plaatsen van Thienen. *Hag. G.* 1929¹⁻², 1-31; *Ibid.* ³⁻⁴, 1-32.
- 30 [405a]. ROCK, L. — Tienen. De plaatsnaam, de oorsprong, omheiningen en poorten enz. *Toerisme VIII* (1929), 489-92.
- O. a. benamingen der vroegere en latere poorten der stad.
Zie ook ID. — Merkwaaardige gebouwen te Tienen. *Ibid.* 556-59.
- 31 [405b]. W., J. — Mulck (voorstad van Tienen). *Thian.* III (1929), 1-21.

In het eerste hoofdstuk (geschiedkundige beschouwingen) worden ook heel wat toponymische bijzonderheden medegedeeld.

C. — Varia.

- 32 [439a]. G., P. v. en P[EETERS], K. — « Vlaenderen ». *Wes.* IV (1929), 10-12.
- Over een paar plaatsbenamingen in Wuustwezel.
- 33 [442a]. GOBP, J. VAN. — De Toponiemen van Casterlee in de XV^{de} eeuw (1443). *Bijdr.* XX (1929), 36-46.
- Bijna volledige tekst van het cijnsboek van 1443, met aanmerkingen over de eigennamen, de aarden en opstallen en opgave van een reeks toponiemen uit de 15de eeuw of vroeger.
- 34 [442b]. — Arendonksche toponiemen. Excerpten uit de hertogelijke cijnsboeken van 1368 en 1410 (Staats-

archieven Brussel en Antwerpen). *Bijdr. XX* (1929), 229-38.

35 [446b]. LINDEMANS, J. — De dorpskom van Opwijk in vroegere eeuwen. *E. S.-Br. XI* (1928/29), 290-308.

Tevens een bijdrage over de toponymie van Opwijk.

Zie ook BAERE, C. DE. *Pag. Bibl. IV* (1929), 1327.

36 [453b]. MOLDER, TH. DE. — De toponiemen van Oostmalle naar het cijnsboek van 1428 (met kaart). *Bijdr. XX* (1929), 4-20.

Zie E[RNALSTEEN], J. *Oudh. K. XX* (1929), 43.

37 [453c]. MUYS, J. — Nog over Bornem. 'n Greintje plaatsnaamkunde en een paar geschiedkundige aantekeningen. *Toerisme VIII* (1929), 339-42.

38 [456c]. PEETERS, K. — Oude moer- en turfuitbating. *Wes. IV* (1929), 24-29.

Met interessante benamingen voor Wuustwezel.

39 [461c]. PRIMIS, F. — De Toponiemen van Vorsselaer in de XIV^{de}-XV^{de} eeuw.

Zie WERVEKE, H. VAN. *Pag. Bibl. IV* (1929), 1301.

40 [461d]. — De Priorij van Onze-Lieve-Vrouw-Presenteringhe-in-den-Tempel te Oostmalle. *Bijdr. XX* (1929), 197-237.

In de bijlagen (bl. 224-37) : 8. Het erfcijnsboek van de priorij 1534 en 9. Des cloosters corenchyns anno 1537 beschreven. Aanvulling bij de bijdrage : De Toponiemen van Oostmalle.

41 [461e]. — Bloemershot (Oostmalle) in de IX^{de} eeuw. *Bijdr. XX* (1929), 140-41.

Het is niet bewezen dat B. = « In Blowanschote » in Chronicon Corbiense (854-857) en Registrum Sarchonis (1035-1071).

Zie ook E[RNALSTEEN], J. *Oudh. K. XX* (1929), 85.

42 [468a]. ULRICHTS, F. — Burcht, een uitstapje voor de Sinjoren. *Toerisme VIII* (1929), 472-73.

Met opgave van een reeks interessante uithangborden.

43 [470b]. U[YTTERHOEVEN], J. — Folklore et toponymie
de Rijmenam. *Malines*, 1928.

Handboekje voor toeristen.

Rec. V. *Toerisme VIII* (1929), 185.

AFD. IV. — LIMBURG en LUIK.

C. — Varia.

- 44 [567b]. PAQUAY, J. — De hoeven der kerkelijke instellingen in Limburg (2de en 3de reeks). *O. K. Hass.* V (1929), 48-64.

Met talrijke benamingen van kloosterhoeven.

- 45 [567c]. — Iets over de Salische wet. *Soc. Litt. Limb.* XLIII (1929), 103-05.

Bodo-, Salo- en Widoheim, niet Boyenhoven, Zeelhem en Wintershoven, maar Bedey, Sammelen en Widoe.

- 46 [571a]. VOLS, J. — Wat beduidt de plaatsnaam Beverst?

Zie LAVOYE, M. *Pag. Bibl.* IV (1929), 1301.

- 47 [580a]. X. — Dingstraat (te Kermpt) - Honsmielen (tusschen Aalst en Mielen) - Lanklaer. *Limb.* XI (1929/30), 27. 17

Met een paar woorden verklaring.

- 48 [580b]. X. — Erpecum (gehucht van Grootte-Brogel). *Limb.* XI (1929/30), 57.

Uit den persoonsnaam Erpo (o. a. stalgraaf van Clotarius II).

AFD. V. — OOST- en WEST-VLAANDEREN
en Henegouwen.

A. — Generalia.

- 49 [597]. FLOU, K. DE. — Woordenboek der Toponymie van Westelijk Vlaanderen, enz. Deel IX (La-Malevaut). *Brugge*, 1929 (1).
- 50 [597a]. — Over het ontstaan van het Woordenboek der Toponymie. *Louv. Bijdr.* XXI (1929), 62-67 en *Vla. Top. Ver.*, *Med.* V (1929), 17-23.

Over den omvang van het behandelde gebied en de in het Woordenboek toegepaste methode.

Veel toponymische aanduidingen vindt men ook in :

- 51 [593a]. ES, F. VAN. — Volkshumor. Lijst der reeds aangeteekende en verzamelde spotgezegden en -rijmpjes op Oostvlaamsche gemeenten. *Ovla. Za.* II (1927), 9-15, 27-29, 43-46; III (1928), 27-29, 46-47, 60-62, 99-106; IV (1929), 22-27, 42-44, 59-63, 75-77.

B. — Afzonderlijke steden of dorpen.

4. — BRUGGE (EN OMGEVING).

- 52 [665a]. B. — En hoeveel « Hallen » zijn er te Brugge? *Biek.* XXXV (1929), 215-16.

(1) Deel X (Malevaut-Moulin de Winhem) is zooeven verschenen.

6. — KORTRIJK.

- 53 [700a]. CLAERHOUT, J. — Ethnogénie du Courtrais. III. Cortracena celtica. III. Les origines de Courtrai (naamafleiding). *O. K. Kortr. Hand. N^e R. VII* (1928), 28-31.

C. — Varia.

- 54 [721a]. BOES, J. — De Lieve. Eerste kunstmatige verbinding tusschen Gent en de zee. *O. K. Gent. Bull. XXXVII* (1929), 7-64.

Met interessante kaarten.

- 55 [723a]. BUCKINX, R. — De bergstreek van ons Westland. *Toerisme VIII* (1929), 203.

Met opgave van enkele berg- en beeknamen.

- 56 [786e]. CLAERHOUT, J. — Ethnogénie du Courtrais. Cortracena Germanica. Belleghem et Gulleghem (naamafleiding). *O. K. Kortr. Hand. N^e R. VII* (1928), 31-35.

- × [Nr. 14]. DASSONVILLE, A. — Toponymie. Zie Nr. 15.

Over Apoudervelt (te Arques, Pas-de-Calais, Appelterre (Oost-Vlaanderen), Appeltruit (te Ingelmunster) en Triest (Oost-Vlaanderen en Antwerpen).

- 57 [863b]. LANGHE, J. DE. — 'n Tweetal duinenamen. *Biek. XXXV* (1929), 177-78.

Den Vossenhil en den Koolschaart.

- 58 [863c]. — « Hillen » = hoogten, in de duinen? *Biek. XXXV* (1929), 254-55.

Op de oostkust is hul = hoogte els gewoon naamwoord in gebruik. Ook over schorre.

Zie hierover ook *R., T.* — Zijn er « hillen » in de duinen? *Biek. XXXV* (1929), 214-15.

59 [863d]. — Een woordje toponymie over onze Oostkust. *Toerisme VIII* (1929), 300-01.

Over de voornaamste plaatsbenamingen op de kustlijn, de kapelle- en kerke- namen en de Zwinnamen (1).

(1) Zie nog van denzelfden schrijver :

De Lischpanne (i. p. v. « Plage Albert »). *Biek. XXXV* (1929), 11.
't Scherp (tusschen Noord- en West-Hinder). *Ibid.* 331-33.
(den Kemel, tusschen 't Zoute en 't Zwijn). *Ibid.* 382.

Voorts verwijzen wij nog naar enkele andere korte bijdragen :
D. — De « Blinde Kapelle » te Heestert. *Biek. XXXV* (1929), 255.
GRAMMENS, F. — De Kluisberg (Ruien). *Toerisme VIII* (1929), 230-31.

K., R. v. — Den Hert (oorlogsmonument, bij Harelbeke). *Biek. XXXV* (1929), 346-47.

STAELEN, A. — Wie weet er iets meer over de « Kerkepanne » (= de Panne)? *Ibid.* 116.

V., A. — Vlaeghelinc velt (in Hulsterambacht) = « vuegelwee » (braak)? *Ibid.* 11.

X. — De Pinne (= IJzerheldenkruis). *Ibid.* 271.

AFD. VI. — DE SPELLING DER VLAAMSCHE
PLAATSNAMEN.

- 60 [985a]. VERCOULLIE, J. — De spelling van de Vlaamsche plaatsnamen. *Com. Top.* III (1929), 177-82.

Plaatsnamen zijn, als gewone woorden van de taal, aan de algemeene regels van de spraakkunst (en de spelling) onderworpen.

- 61 [986a]. WIJER, H. J. VAN DE. — De spelling van de Vlaamsche gemeentenamen. *Hooger Leven* III (1929), 1640-41.

Propaganda-artikel, dat ook door de meeste Vlaamsche dag- en weekbladen werd opgenomen.

- 62 [986b]. — De Vlaamsche gemeentenamen in moderne spelling (= Toponymica, Bijdragen en Bouwstoffen uitgegeven door de Vla. Top. Vereeniging te Leuven, I) *Leuven-Brussel*, 1929.

Lijst der Vlaamsche gemeentenamen, uitgegeven op last van de Commissie voor Toponymie en Dialectologie.

- 63 [986c]. — De spelling van de Vlaamsche gemeentenamen. *Vla. Top. Ver., Med.* V (1929), 1-14.

Eenigszins ingekorte overdruk van de inleiding van Nr. 62.

- 64 [986a]. — In de Commissie voor Toponymie en Dialectologie (Vlaamsche afdeeling) : de moderne spelling van onze gemeentenamen. *K. V. A., V. en M.* 1929, 529, 549-59, 713-14.

- 65 [986e]. — Uit de geschiedenis van de spelling der Vlaamsche gemeentenamen. *K. V. A., V. en M.* 1929, 825-50.

Eerste bijdrage tot een historisch overzicht van de beweging der plaatsnamenspelling.

AFD. VII. — HISTORISCHE EN GEOGRAPHISCHE HULPMIDDELEN.

- 66 [*Hand.* II, bl. 61n]. LIMBURGENSIS. — Onze taalgrenzen in 't Noord-Oosten der provincie Luik. *Taalgr.* I (1929), 26-28, 39-40, 50-53.
- 67 [*Ib.*]. MEERT, H. — De taalgrens in België (uit Neerlandia 1904). *Taalgr.* I (1929), 7-10.
- 68 [*Ib.*]. X. — Uit de geschiedenis van de taalgrensbeweging. *Taalgr.* I (1929), 41-43, 56-59 (1).

(1) Voor de statistische (en politieke) zijde van het vraagstuk verwijzen wij o.m. naar :

- CLOTTENS, J. — De volkstelling van 1930 (met o. m. vergelijkende studie over de beweging van de bevolking langsheen de taalgrens (76 gemeenten) op gebied van het gebruik der talen). *Davidsf. Alg. Verg.* 30-5-1930, bl. 93-117.
- GRAMMENS, F. — De wetenschappelijke regeling van het taalgrensvraagstuk. Schematische landkaart tot studie der taalgrens in België. *Ons Volk ontwaakt* XV (1929), 776-77.
- VLEESCHAUWER, K. DE. — De taalgrenskwestie. *Taalgr.* I (1929), 34-38.
- X. — Wetsvoorstel (JENNISSEN) er toe strekkende om sommige gemeenten van de taalgrens toe te laten hunne aanhechting te vragen bij eene naburige provincie of een naburig arrondissement (met bevolkingsstatistiek 1920). *Taalgr.* I (1929), 19-22.
- X. — Vergelijkende statistiek (bevolking der taalgrensgemeenten). *Ibid.* 22-26.